

Aan de leden van de gemeenteraad
In afschrift aan: het college en de bestuurlijke driehoek (burgemeester, griffier en gemeentesecretaris)

Onderwerp: Bevindingen en advies n.a.v. verkennende fase d.d. 9 april 2026

Geachte leden van de gemeenteraad,

In het kader van onze opdracht om te onderzoeken welke programmatische en politieke mogelijkheden er zijn voor het vormen van een stabiele coalitie en college met een brede steun in uw raad, willen wij u hierbij onze bevindingen delen en ons advies voor het vervolg uitbrengen.

Toelichting op het proces

Op verzoek van GBWP en met steun van alle fracties zijn wij na het Duidingsdebat van maandag 23 maart als informateurs gestart met het voeren van gesprekken met elk van de partijen die op basis van de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026 zitting zullen nemen in de nieuwe gemeenteraad die op 1 april jongstleden is geïnstalleerd. Hiervoor hebben wij allereerst een kennismakend en oriënterend gesprek gevoerd met burgemeester Margo Mulder, raadsgriffier Lenneke van der Meer en gemeentesecretaris Caroline Jacobs. Vervolgens zijn gesprekken gevoerd met alle partijen. De volgende vragen vormden de leidraad voor deze gesprekken:

1. Hoe duidt u de verkiezingsuitslag en bent u bereid tot deelname aan coalitie en college?
2. Wat zijn de belangrijkste doelen die uw fractie wilt bereiken in de komende bestuursperiode?
3. Zijn er belemmeringen of zelfs breekpunten voor samenwerking in een coalitie met andere fracties?
4. Welke coalitie geniet de voorkeur en biedt perspectief op een vruchtbare samenwerking in het college en de gemeenteraad gedurende de komende bestuursperiode?
5. Hoe ziet u in de komende raadsperiode de samenwerking tussen coalitie, oppositie, college, organisatie en samenleving?

Onze eerste bevindingen naar aanleiding van deze gesprekken hebben wij uiteengezet in de voortgangsbrief van 2 april 2026, waarbij wij nogmaals onze dank willen uitbrengen voor de open, respectvolle en constructieve gesprekken. In deze voortgangsbrief hebben wij ook aangegeven dat wij nog vervolggesprekken nodig hadden en contactmomenten zouden hebben met alle partijen. Deze hebben plaatsgevonden, waarvoor wij alle partijen willen bedanken.

Beeld van de opgaven

In de gesprekken met de partijen is gesproken over de maatschappelijke opgaven die zij de komende tijd belangrijk vinden. Wij constateren op de inhoud veel overlap tussen partijen over de lokale en regionale opgaven. Alle partijen vragen aandacht voor de woningbouwopgave aansluitend bij de uiteenlopende behoeften van inwoners en locaties. Ook de ontwikkeling van bedrijvenlocaties dient bij te dragen aan specifieke behoeften en versterking van het economisch profiel. Verder vragen alle partijen aandacht voor de grote sociaal-maatschappelijke uitdagingen die Bergen op Zoom kent, juist ook in relatie tot leefbaarheid en veiligheid. Partijen geven hierbij aan dat meer verbinding gelegd mag worden met de samenleving en dat de aanpak nog meer gericht moet zijn op effectieve preventie. Het verenigingsleven wordt hierbij als belangrijke schakel gezien. Aansluitend ligt er een bredere wens om de wijk- en dorpsgerichte benadering te versterken. Ook de burgemeester wijst daarop in haar burgemeestersbrief. Verder vraagt het financieel perspectief van de gemeente om aandacht. Partijen willen de ingezette financiële behoedzaamheid van de afgelopen jaren continueren en ook ruimte creëren om de noodzakelijke structuurversterkende investeringen te doen. Tot slot wordt breed aandacht gevraagd voor het beperken van regeldruk voor inwoners, ondernemers en verenigingen.

In de volgende fase vragen de inhoudelijke opgaven om een verdere uitwerking. Hierbij geven veel partijen aan de aandacht te willen verschuiven van visievorming naar uitvoering van beleid. Partijen wensen duidelijke afspraken te maken, zonder dat dit leidt tot een dichtgetimmerd akkoord. De inzet op brede en verdergaande samenwerking wil men voortzetten. Een volledig uitgewerkt raadsbreed akkoord gaat echter voor partijen te ver.

Voor de inzet van een stabiel college geven partijen aan dat een college met vijf fulltime wethouders kan volstaan. Ruimte voor een college van zes wethouders wordt door partijen verdedigbaar geacht, als dit voor de inhoudelijke opgaven nodig is. Dit zal in de formatie duidelijk worden.

Bevindingen t.a.v. mogelijke coalitie-samenstellingen

Vanuit de partijen die gezamenlijk de gemeenteraad vormen zien wij een brede consensus om samen verder te werken aan de bestuurscultuur die de afgelopen jaren is ingezet. Veel partijen spreken met waardering over de persoonlijke verhoudingen in de afgelopen bestuursperiode in zowel raad als college. Wij spreken de wens uit dat dit de komende periode een goed vervolg zal krijgen. Partijen zien overigens nog ruimte voor verbetering naar een nog meer open en verbindende bestuurscultuur. Het gaat hierbij onder meer om de verbinding met de samenleving vanuit het gemeentebestuur. In verschillende gesprekken is aangegeven dat de dialoog met de samenleving vanuit het gemeentebestuur beter kan, waarbij ook andere vergadervormen en bijeenkomsten benodigd zijn.

Zoals in onze voortgangsbrief aangegeven, zien wij dat er veel bereidheid is om bestuurlijke verantwoordelijkheid te nemen. Daarbij geven de meeste partijen overigens aan dat hen ook de nodige bescheidenheid past. Iedereen beschouwt GBWP als overduidelijke winnaar van de verkiezingen en deze partij heeft zich ook de afgelopen jaren in een oppositierol constructief opgesteld. Het initiatief wordt dan ook bij hen neergelegd voor de coalitievorming.

In het gesprek met GBWP is door hen aangegeven dat zij verschillende varianten zien die kunnen rekenen op breed draagvlak en de continuïteit van het bestuur borgen. In al deze varianten is hun blik gericht op de huidige college-deelnemende partijen, zij het met maximaal vijf partijen. Los van de GBWP hebben ook andere partijen aangegeven een voorkeur te hebben voor maximaal vijf partijen. In de varianten van GBWP waren GL/PvdA en Lokaal Realisme constanten – zij komen in alle benoemde GBWP-varianten voor. GL/PvdA vanwege een sterk gedeeld beeld over de maatschappelijke opgaven en haar zetelwinst en Lokaal Realisme als tweede lokale partij en voor continuering van het ingezette financiële beleid.

Om deze redenen hebben wij als informateurs besloten dat in een tweede fase allereerst een gezamenlijk gesprek met GBWP en GL/PvdA benodigd was om te komen tot een eerste fundament voor een stabiele coalitie. Dat fundament is door beide partijen gelegd. Vervolgens is Lokaal Realisme uitgenodigd om deel te nemen en daarna ook D66 en CDA. Een brede coalitie in deze samenstelling schept naar onze mening de beste condities voor overeenstemming over een bestuursprogramma op hoofdlijnen en de inrichting van een stabiel college. Dat is ook bevestigd vanuit al deze partijen. Verdere verbreding wordt niet wenselijk geacht – het zou afbreuk doen aan de gewenste balans in de raad met ruimte voor inbreng vanuit de oppositie en ook aan de balans/stabiliteit in het college. De aanpak in deze tweede fase en de bereikte conclusies hebben wij in een gesprek met de VVD gedeeld en toegelicht. Daarna hebben wij de andere partijen over de gevolgde aanpak geïnformeerd.

Advies m.b.t. de volgende fase: de formatie

Als informateurs willen wij nog een aantal zaken meegeven. Wij denken dat een bestuursakkoord op hoofdlijnen kan bijdragen aan vitale verhoudingen tussen college, gemeenteraad, samenleving en ambtelijke organisatie. Een akkoord op hoofdlijnen dat uitwerking krijgt in een collegeprogramma is naar onze mening hierbij het meest passend. Op deze wijze kan het best de inbreng van de voltallige gemeenteraad worden betrokken en ook het gesprek gevoerd worden met de samenleving. In de uitwerking tot een collegeprogramma adviseren wij ook om nadrukkelijk te kijken naar de uitvoerbaarheid van afspraken en plannen in menskracht en middelen. In dit kader willen wij in overweging geven om te komen tot een uitvoeringstoets.

Wij adviseren u coalitieonderhandelingen te starten tussen GBWP, GL/PvdA, D66, CDA en Lokaal Realisme met als opdracht:

Te komen tot een akkoord op hoofdlijnen dat kan steunen op een vruchtbare samenwerking met de gemeenteraad, inwoners, ondernemers en verenigingen en de daarbij behorende samenstelling van het college. Met nadrukkelijke aandacht voor de verbinding met de samenleving, het verder verbeteren van de bestuurscultuur en de uitvoerbaarheid van ambities en plannen qua middelen, menskracht en financiën.

Wij zijn bereid dit proces te begeleiden.

Graag beantwoorden wij uw vragen in uw vergadering van maandag 13 april aanstaande.

Met vriendelijke groet,

H.J.A. (Erik) van Merrienboer
P.A.M. (Patrick) van der Velden